

Nitzavim: Isaiah 61:10-63:9

Rejoicing in the Lord's Salvation

I greatly rejoice in the LORD, my whole being exults in my God. For He has clothed me with garments of triumph, wrapped me in a robe of victory, like a bridegroom adorned with a turban, like a bride bedecked with her finery. For as the earth brings forth her growth and a garden makes the seed shoot up, so the Lord GOD will make victory and renown shoot up In the presence of all the nations.

(י) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּיְיָ תְּגַל נַפְשִׁי
בְּאֱלֹהֵי כִי הִלְבִּישָׁנִי בְּגָדֵי יִשְׁעַ
מְעִיל צְדָקָה יַעֲטֵנִי כְּחַתָּן יִכְהֵן
פָּאֵר וְכַכְלֵה תַעֲדָה כְּלִיהָ. (יא) כִּי
כְּאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וְכַגְנָה
זְרוּעֶיהָ תִצְמַיֵחַ כִּן אֲדֹנָי יְיָהוּה
יִצְמַיֵחַ צְדָקָהּ וְתִהְיֶה נֶגֶד כָּל
הַגּוֹיִם.

A New Name: The Desirable Land

For the sake of Zion I will not be silent, For the sake of Jerusalem I will not be still, till her victory emerge resplendent and her triumph like a flaming torch. Nations shall see your victory, and every king your majesty; and you shall be called by a new name which the LORD Himself shall bestow. You shall be a glorious crown in the hand of the LORD, and a royal diadem In the palm of your God. Nevermore shall you be called "Forsaken," nor shall your land be called "Desolate"; but you shall be called "I delight in her," and your land "Espoused." For the LORD takes delight in you, and your land shall be espoused. As a youth espouses a maiden, your sons shall espouse you; and as a bridegroom rejoices over his bride, so will your God rejoice over you.

(א) לַמַּעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה וּלְמַעַן
יְרוּשָׁלַיִם לֹא אֶשְׁקוּט עַד יֵצֵא
כְּנֹגֶה צְדָקָהּ וְיִשׁוּעָתָהּ כְּלִפִּיד
יִבְעֵר. (ב) וְרָאוּ גוֹיִם צְדָקָתְךָ וְכָל
מְלָכִים כְּבוֹדְךָ וְקָרָא לְךָ שֵׁם חֲדָשׁ
אֲשֶׁר פִּי יְיָ יִקְבְּנוּ. (ג) וְהָיִית
עֲטֹרַת תְּפָאֲרֹת בְּיַד יְיָ [וּצְנִיף]
מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהֶיךָ. (ד) לֹא יֵאמֹר
לְךָ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאֶרֶץ לֹא יֵאמֹר
עוֹד שְׂמֵמָה כִּי לְךָ יִקְרָא חֲפְצֵי בָהּ
וּלְאֶרֶץ בְּעוֹלָה כִּי חֲפֵץ יְיָ בְּךָ
וְאֶרֶץ תִּבְעַל. (ה) כִּי יִבְעַל בַּחֲוֹר
בְּתוּלָה יִבְעֻלוּ בְּנֵיךָ וּמִשׁוֹשׁ חַתָּן
עַל כָּלָה יִשִּׁישׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZJOaHgjwD3c> למען ציון

<https://www.youtube.com/watch?v=jZOHY-w08mo> ישיש עליך

Watchmen on the Walls

Upon your walls, O Jerusalem, I have set watchmen, who shall never be silent by day or by night. O you, the LORD's remembrancers, take no rest and give no rest to Him, until He establish Jerusalem and make her renowned on earth. The LORD has sworn by His right hand, by His mighty arm: nevermore will I give your new grain to your enemies for food, nor shall foreigners drink the new wine for which you have labored. But those who harvest it shall eat it and give praise to the LORD; and those who gather it shall drink it in My sacred courts.

(ו) עַל חוֹמֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם
הִפְקַדְתִּי שָׁמָרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל
הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יִחְשׂוּ הַמְּזַכְרִים
אֶת יְיָ אֱלֹהֵי דָמֵי לָכֶם. (ז) וְאֵל
תִּתְּנוּ דָמֵי לוֹ עַד יְכוּנְוּ וְעַד יִשִּׁים
אֶת יְרוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ. (ח)
נִשְׁבַּע יְיָ בִּימֵינוּ וּבְזְרוּעַ עֲזוֹ אִם
אֶתֶן אֶת דְּגָנְךָ עוֹד מֵאֲכָל לֹאֵיבֶיךָ
וְאִם יִשְׁתּוּ בְנֵי נֹכַר תִּירוּשָׁה אֲשֶׁר
יִגְעַת בּוֹ. (ט) כִּי מֵאֲסָפִיו יֵאכְלֶהוּ
וְהִלְלוּ אֶת יְיָ וּמִקְבְּצָיו יִשְׁתּוּ
בַּחֲצֵרוֹת קֹדְשֵׁי.

News of the Redemption

Pass through, pass through the gates! Clear the road for the people; build up, build up the highway, remove the rocks! Raise an ensign over the peoples! See, the LORD has proclaimed to the end of the earth: announce to Fair Zion, your Deliverer is coming! See, his reward is with Him, His recompense before Him. And they shall be called, "The Holy People, The Redeemed of the LORD," and you shall be called, "Sought Out, A City Not Forsaken."

(י) עֲבְרוּ עֲבְרוּ בַשְּׁעָרִים פְּנוּ דֶרֶךְ
הַעַם סִלּוּ סִלּוּ הַמַּסְלָה סִקְלוּ
מֵאֲבָן הַרִימוּ נֵס עַל הָעַמִּים. (יא)
הִנֵּה יְיָ הַשְּׁמִיעַ אֶל קִצֵּה הָאָרֶץ
אָמְרוּ לְבַת צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעָהּ בָּא
הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לִפְנֵיו.
(יב) וְקָרְאוּ לָהֶם עַם הַקֹּדֶשׁ
גְּאוּלֵי יְיָ וְלֵךְ יִקְרָא דְרוּשָׁה עִיר
לֹא נִעְזְבָה.

Revenge against Edom

Who is this coming from Edom, in crimsoned garments from Bozrah— who is this, majestic in attire, pressing forward in His great might? "It is I, who contend victoriously, powerful to give triumph." Why is your clothing so red, your garments like his who treads grapes? "I trod out a vintage alone; of the peoples no man was with Me. I trod them down in My anger, trampled them in My rage; their life-blood bespattered My garments, and all My clothing was stained. For I had planned a day of vengeance, and My year of redemption arrived. Then I looked, but there was none to help; I stared, but there was none to aid— so My own arm wrought the triumph, and My own rage was My aid. I trampled peoples in My anger, I made them drunk with My rage, and I hurled their glory to the ground."

(א) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוֹם חֲמוּץ
בְּגָדִים מִבְּצֻרָה זֶה הַדּוֹר בְּלָבוּשׁוֹ
צִעָה בְּרַב כַּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצִדְקָה
רַב לְהוֹשִׁיעַ. (ב) מְדוּעַ אָדָם
לְלָבוּשׁוֹ וּבְגָדָיו כְּדֶרֶךְ בְּגַת. (ג)
פִּוּרָה דְרֻכְתִּי לְבָדִי וּמַעֲמִים אֵין
אִישׁ אִתִּי וְאֲדָרְכִם בְּאִפִּי
וְאֲרַמְסֵם בְּחַמְתִּי וַיִּזּוּ נַצְחָם עַל
בְּגָדֵי וְכָל מְלָבוּשֵׁי אֲגָאֲלֵתִי. (ד) כִּי
יּוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלֵי בָּאָה.
(ה) וְאֲבִיט וְאֵין עֹזֵר וְאֲשַׁתּוּמָם
וְאֵין סוֹמֵךְ וְתוֹשֵׁעַ לִי זֹרְעִי
וְחַמְתִּי הִיא סִמְכָתִנִּי. (ו) וְאָבוֹס
עַמִּים בְּאִפִּי וְאֲשַׁכְּרֵם בְּחַמְתִּי
וְאוֹרִיד לְאָרֶץ נַצְחָם.

תהלים קל"ז: זכר ה' לבני אדום את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה:

Remember, O Lord, against the children of Edom the day of Jerusalem; who said: 'raze it, raze it, even to the foundation thereof.'

עובדיה י"ח והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר:

The House of Jacob shall be fire, And the House of Joseph flame, And the House of Esau shall be straw; They shall burn it and devour it, And no survivor shall be left of the House of Esau —for the LORD has spoken.

עובדיה כ"א ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה המלוכה:

For liberators shall march up on Mount Zion to wreak judgment on Mount Esau; and dominion shall be the LORD's.

God's Goodness

<p>I will recount the kind acts of the LORD, the praises of the LORD— For all that the LORD has wrought for us, the vast bounty to the House of Israel that He bestowed upon them according to His mercy and His great kindness. He thought: Surely, they are My people, children who will not play false. So He was their Deliverer. In all their troubles He was troubled, and the angel of His Presence delivered them. In His love and pity He Himself redeemed them, raised them, and exalted them all the days of old.</p>	<p>(ז) חֲסִדֵי י"י אֶזְכִּיר תְּהִלַּת י"י כָּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ י"י וְרַב טוֹב לְבַיִת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר גָּמְלָם בְּרַחֲמֵינוּ וְכָרַב חֲסִדָּיו. (ח) וַיֹּאמֶר אֶדְ עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. (ט) בְּכָל צָרָתָם [לו] (לא) צָר וּמְלֹאךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא גָּאֵלָם וַיִּנְטְלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.</p>
--	--

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לא עמוד א

בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס, שלא עבד איוב כו'. וליחזי האי לא, אי בלמ"ד אל"ף כתיב - לא הוא, אי בלמ"ד וי"ו כתיב - לו הוא! וכל היכא דכתיב בלמ"ד אל"ף - לא הוא? אלא מעתה, "בכל צרתם לא צר", דכתיב בלמ"ד אל"ף, הכי נמי דלא הוא? וכ"ת ה"נ, והכתיב: "ומלאך פניו הושיעם!" אלא (לאו), משמע הכי ומשמע הכי.

ON THAT DAY R. JOSHUA B. HYRCANUS EXPOUNDED, JOB ONLY SERVED etc. But let him see how the word 'lo' is spelt; if it is written with *lamed* and *aleph* then it means 'not', and if with *lamed* and *waw* then it means **for Him**! But is the meaning 'not' wherever the spelling is *lamed* and *aleph*? Can it apply to: "In all their affliction there was affliction to Him?" [The word 'lo', 'to Him'] is spelt *lamed* and *aleph*, but does it here also signify 'not'? And should you say that here too [it means 'not'], behold it continues with: "And the angel of His presence saved them!" But sometimes it has one meaning and at other times the other meaning.

דרשות ר"י אבן שועיב פרשת ואתחנן

Joshua Ibn Shueib (Spain; 1280-1340)

ירמיהו התחיל בלשון קשה "דברי ירמיהו", כמו "דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות." וכן ישעיהו "חזון ישעיהו", כמו "חזות קשה הוגד לי." ומסיימין בנחמה, ולכן ישעיהו סוף ספרו כלו בנחמות. והתחילו נחמותיו מזו ההפטרה דכתיב "נחמו נחמו עמי", וכל נחמותיו כפולות: "אנכי אנכי מנחמכם", "עברו עברו בשערים", "התעוררי התעוררי קומי ירושלים", "עורי עורי לבשי עזך", "סולו סולו המסלה". והכפל על גלות י' שבטים וגלותינו.

All the consolations of Isaiah used duplication... referring to the exile of the ten tribes and our exile.

ובמדרש אומר נחמות השכינה ונחמתינו, כי **השכינה בגלותינו מצטערת עמנו**, כמו שכתוב "בכל צרתם לו צר, ומלאך פניו הושיעם, באהבתו ובחמלתו הוא גאלם, וינשואם וינטלם כל ימי עולם." ואמרו חכמים ז"ל: "**כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם**". גלו למצרים שכינה עמהם. ועל זה אמר "נחמו", פועל יוצא, ולא אמר התנחמו אלא נחמו אותי. [והמלה חוזרת לנביאים נחמו אותי נחמו עמי]. וזהו מאמרינו בקדיש התשבחות והנחמות.

A Midrash refers the duplication to the Presence and to us, because the Presence suffers along with us in our exile, to wit: "In all their troubles He was troubled..." of which the Sages said: "Wherever Israel was exiled, the Presence accompanies them," such as Egypt. That is why he used the transitive verb *nachamu*—rather than *hitnachamu*—meaning you [Israel] console Me.

ועוד במדרש נחמו ירושלים העליונה, נחמו ירושלים התחתונה. וכן "דברו על לב ירושלים" העליונה "וקראו אליה" התחתונה. "כי לקחה מאת יי' כפלים בכל חטאתיה", והלא כתיב "לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונותינו גמל עלינו"? אלא כפלים, רמז לירושלים העליונה והתחתונה, שהם כפולות זו כנגד זו "כעיר שחברה לה יחדיו." "כי השליך משמים ארץ תפארת ישראל", ולעתיד "ישא אל שמים ידו", היא היד הגדולה. וזהו "**כחתן יכהן פאר**", שיחזיר לו תפארתו, "**וככלה תעדה כליה**", שישב לנו כלי הקדש, הארון והמזבחות ושאר כלי הקדש. ולכן אמר הנביא "נחמו נחמו", ולכן מתחילין שבע נחמות מזו ההפטרה.

Another Midrash interprets [one] *nachamu* for celestial Jerusalem and the other for terrestrial Jerusalem. "Speak to Jerusalem's heart" is the celestial, while "call to her" is terrestrial...

"Like a bridegroom adorned with a turban," He will restore Jerusalem's glory, and "like a bride bedecked with her finery," He will restore the holy vessels: the ark, the altars, and the rest of the holy utensils. Hence the prophet said *nachamu* twice and that is why the seven *haftarot* of consolation commence with this one.

Vayeilekh: Isaiah 55:6-56:8

Seeking Out God

Seek the LORD while He can be found, call to Him while He is near. Let the wicked give up his ways, the sinful man his plans; let him turn back to the LORD, and He will pardon him; to our God, for he freely forgives.

(ו) דַּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרֹאֵהוּ
בְּהִיְתוֹ קְרוֹב. (ז) יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ
וְאִישׁ אֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל יְיָ
וְיִרְחַמְהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה
לְסִלּוֹחַ.

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת האזינו

אמר רבי שמואל בר נחמני, משל למה הדב' דומה. למלך שהיה דר במדינה והיו בני המדינה מכעיסין אותו, כעס המלך ויצא מתוכה כמו עשרה מילין ועמד לו. ראהו אדם, אמר לבני המדינה, דעו שהמלך עמכם בכעס והוא מבקש לשלח לגיונותיו על העיר להחריבה, צאו ופיסוהו ויחזר אצלכם, עד שלא ירחיק מכם. פקח אחד היה שם, אמר להם: שוטים, עד שהיה אצלכם לא בקשתם לפיסו, ועכשו קדם שיתרחק צאו אצלו אולי יקבל אתכם. לכך כתיב: דרשו ה' בהמצאו, אלו עשרת ימי תשובה, שהוא שרוי ביניכם. שכן יחזקאל אומר, "והקיר ביני וביניכם" (יחזקאל מג, ח). (הוי, "קראוהו בהיותו קרוב, יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו" וגו) 'שעיה נה, ו-ז).

Rabbi Shmuel bar Nachmani said, "[There is a relevant] parable: To what is the matter similar? To a king who resided in a province and the people of the province were angering him. The king got angry and went outside of it [a distance of] **ten mil** and he stayed there. A man saw him, [and] he said to the people of the province, 'Know that the king is angry with you and he is seeking to send his legions upon the city to destroy it. Go out and appease him and he will return to you, before he distances himself from you.' A clever man was there, [and] he said to them, 'Fools, While the king was with you, you did not seek to appease him. And now before he distances himself, go out to him. Maybe he will accept you.'" Hence it is stated, "Pursue the Lord in His being found" - these are the **ten days of repentance**, that he is found among you, as so did Yechezkel say, "a wall between Me and them" ([Ezekiel 43:8](#)). This is "call to Him in His being close. Let the evildoer leave his path and a man his thoughts of iniquity and return to the Lord and He will have mercy upon him" ([Isaiah 55:6-7](#)).

God is Sublime

For My plans are not your plans, nor are My ways your ways — declares the LORD. But as the heavens are high above the earth, so are My ways high above your ways and My plans above your plans.

(ח) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם
וְלֹא דַרְכֵיכֶם דַּרְכֵי נְאֻם יְיָ. (ט) כִּי
גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דַרְכֵי
מִדְרָכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם.

Rashi

And the Midrash Aggadah (Tanhuma Buber, Vayeshev 11 explains:) "For My thoughts are not," etc. My laws are not like the laws of man [lit. flesh and blood]. As for you, whoever confesses in judgment is found guilty, but, as for Me, whoever confesses and gives up his evil way, is granted clemency (Proverbs 28:13).

כי לא – כי אם חטא אדם לחברו ינקם ממנו ולא ימחול לו ואף על פי שימחול לו בנראה ישמור לו בלבבו-- והנראה יקרא דרך כמו שפירשנו, והנסתר מחשבה. הנה אני מרבה לסלוח; לא ככם, וכאשר אני מוחל--אני מוחל באמת, ולא ישאר אצלי מהעון דבר.

If one person is offended by another, he will seek revenge and not forgive him. And even if he appears to forgive him, he will guard it in his heart. (That which is visible is called *derekh*, and that which is concealed is called *machshavah*.) I am very forgiving; unlike you, when I forgive—I do so completely, leaving no trace of the sin.

God is Reliable

<p>For as the rain or snow drops from heaven and returns not there, but soaks the earth and makes it bring forth vegetation, yielding seed for sowing and bread for eating, So is the word that issues from My mouth: it does not come back to Me unfulfilled, but performs what I purpose, achieves what I sent it to do.</p>	<p>(י) כי כאשר ירד הגשם והשֶׁלֶג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הִרְוָה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן זרע לזרע ולחם לאכל. (יא) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתי.</p>
--	---

Nature Rejoices

<p>Yea, you shall leave in joy and be led home secure. Before you, mount and hill shall shout aloud, and all the trees of the field shall clap their hands. Instead of the brier, a cypress shall rise; instead of the nettle, a myrtle shall rise. These shall stand as a testimony to the LORD, as an everlasting sign that shall not perish.</p>	<p>(יב) כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף. (יג) תחת הנעצוץ יעלה ברוש [ותחת] הסרפד יעלה הדס והיה ל"י לשם לאות עולם לא יכרת.</p>
---	---

<https://www.youtube.com/watch?v=ORePdTalraY> כי בשמחה תצאו

Even Non-Jews Will Benefit

<p>Thus said the LORD: observe what is right and do what is just; for soon My salvation shall come, and my deliverance be revealed. Happy is the man who does this, the man who holds fast to it: who keeps the sabbath and does not profane it, and stays his hand from doing any evil. Let not the foreigner say, who has attached himself to the LORD, "The LORD will keep me apart from His people"; and let not the eunuch say, "I am a withered tree." For thus said the LORD: "As for the eunuchs who keep My sabbaths, who have chosen what I desire and hold fast to My covenant— I will give</p>	<p>(א) כה אמר י"י שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות. (ב) אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל רע. (ג) ואל יאמר בן הנכר הנלוה אל י"י לאמר הבדל יבדילני י"י מעל עמו ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש. (ד) כי כה אמר י"י לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבְרִיתִי.</p>
--	--

them, in My House and within My walls, a monument and a name better than sons or daughters. I will give them an everlasting name which shall not perish. As for the foreigners who attach themselves to the LORD, to minister to Him, and to love the name of the LORD, to be His servants— all who keep the sabbath and do not profane it, and who hold fast to My covenant— I will bring them to My sacred mount and let them rejoice in My house of prayer. Their burnt offerings and sacrifices shall be welcome on My altar; for My House shall be called a house of prayer for all peoples.” Thus declares the Lord GOD, who gathers the dispersed of Israel: “I will gather still more to those already gathered.”

(ה) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי נֵדָוָם וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֲתֵן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. (ו) וּבְנֵי הַנֶּכֶד הַגֵּלִיּוֹת עַל יְיָ לְשִׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת שֵׁם יְיָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעֲבָדִים כָּל שֹׁמֵר שַׁבַּת מִחֻלּוֹ וּמְחַזְּקִים בְּבְרִיתִי. (ז) וְהֵבִיאוּתִים אֶל הַר קֹדֶשׁי וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וּזְבַחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים. (ח) נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְיָהוּהּ מִקְבֹּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֶקְבֹּץ עָלָיו לְנִקְבְּצוֹ.

<https://www.yadvashem.org/> World Holocaust Remembrance Center

<http://www.shemolam.org.il/> Faith and the Holocaust, Institute for Education and Research